

J. Sk.

"Die neue Oder-Zeitung und Karl Marx als ihr Korrespondent", Stanisław Schwann, [w:] "International Review of Social History", vol. IV, 1959 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 5/1, 126

1960

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.



Stodoli oraz dwa krótkie artykuły w języku słowackim: *Prace Stodoli nad turbinami ciepłymi* Vladimira Krivanka i *Stodola we wspomnieniach współczesnych* Jana Gondy.

Aurel Stodola urodził się w 1859 r. w słowackim miasteczku Liptowski Mikulasz. Otrzymał staranne wykształcenie kończąc Wydział Budowy Maszyn politechniki w Zurychu i uzupełniając studia na uniwersytetach Berlina i Paryża. Po kilkuletniej praktyce konstrukcyjnej w znanej firmie „Ruston” w Pradze powołany został na stanowisko profesora budowy maszyn politechniki w Zurychu.

Juraj Voda szeroko omawia zasługi Stodoli jako pedagoga położone w ciągu 37 lat jego pracy w uczelni zuryckiej. Przytacza on m. in. obszernie fragmenty wypowiedzi Stodoli na temat sprawy nauczania i podejścia do młodzieży. Stodola prowadził działalność pedagogiczną do roku 1929, kiedy to został przeniesiony w stan spoczynku. Zmarł w 1942 r.

Światowy rozgłos zawdzięcza Stodola pracom nad teorią i konstrukcją turbin parowych. Rozpoczął badania nad nimi w chwili, gdy pojawiać się zaczęły dopiero ich prototypy, a śmiało można powiedzieć, że wielki rozwój turbin parowych w latach międzywojennych jest w decydującej mierze wynikiem prac Stodoli. Jego dzieło *Turbiny parowe i ich perspektywy jako maszyn ciepłych* (opublikowane w 1920 r., a w pierwotnej formie referatu drukowane już w 1903 r.) uznane jest powszechnie za pionierskie a jednocześnie klasyczne dzieło o turbinach parowych.

Wielkie znaczenie mają też prace Stodoli z pierwszych lat jego działalności naukowej (1892—1900) dotyczące teorii automatycznej regulacji maszyn. Rozszerzył on wtedy teorię prostej regulacji Wysznogradskiego na procesy wymagające regulacji złożonej.

Ten dorobek naukowy Stodoli został przedstawiony w ogólnych zarysach w artykułach Krivanka i Vody. Voda omawia również poglądy polityczne i społeczne Stodoli. Dowodzi on, że choć związany ze Słowacją tylko pierwszymi 10 latami życia podkreślał Stodola stale swe słowackie pochodzenie. Widzi w Stodole wielkiego humanistę i człowieka postępu, który wyszedł daleko naprzód z kręgu poglądów drobnej burżuazji będącej jego rodzinnym środowiskiem.

S. F.

Stanisław Schwan, *Die neue Oder-Zeitung und Karl Marx als ihr Korrespondent*. „International Review of Social History”, vol. IV, 1959, part 1.

St. Schwann w artykule *Neue Oder-Zeitung i Karol Marks jako jej korespondent* daje szereg ciekawych informacji o działalności publicystycznej Marksa z r. 1855. Wydobyte przez autora fakty wypełniają pewne luki w biografii Marksa. Artykuł zawiera ponadto szczegółowy spis wszystkich publikacji Marksa i Engelsa na łamach wymienionej gazety z r. 1855 oraz korespondencję Marksa z jej redaktorem.

J. Sk.